

Droogtemonitor

15 september 2020 / nummer 2020-13

Aanvoer Rijn en Maas laag maar voldoende voor watervraag

In de eerste helft van september viel op veel plaatsen in Nederland neerslag. Dit heeft een positief effect gehad op landbouw en natuur. Door het buiige karakter viel niet overal evenveel regen. Het actuele neerslagtekort is het grootst in het zuiden en oosten. Omdat in deze gebieden bovendien geen of slechts beperkte wateraanvoer mogelijk is vanuit Rijn en Maas, zijn de effecten van droogte hier het duidelijkst merkbaar en dalen grondwaterstanden hier nog steeds.

De afvoer van de Rijn is in de eerste week van september gestegen tot 1780 m³/s. Sinds 5 september is de afvoer aan het dalen. Voor de komende week en ook voor de week daarna wordt een verdere daling verwacht, tot ongeveer 1000 m³/s. Een dergelijke afvoer is laag voor de tijd van het jaar maar niet ongebruikelijk.

De afvoer van de Maas is, ondanks een korte afvoerpiek als gevolg van neerslag, zeer laag en zal naar verwachting de komende twee weken laag blijven. Op de Maas zijn de peilen opgezet en wordt zo veel mogelijk water vastgehouden.

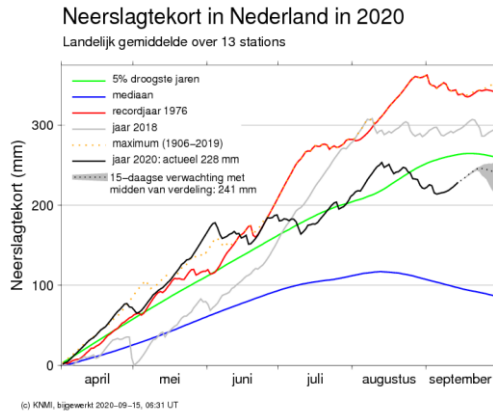
Omdat de watervraag in dit deel van het jaar afneemt is vanuit beide rivieren voldoende water beschikbaar.

Door de lage Maasafvoer en de dalende Rijnafvoer ondervindt de scheepvaart hinder. In het Maasstroomgebied betekent dit oplopende wachttijden bij het schutten en op de Rijntakken leidt het tot diepgangbeperkingen. De situatie wordt nauwlettend gemonitord.

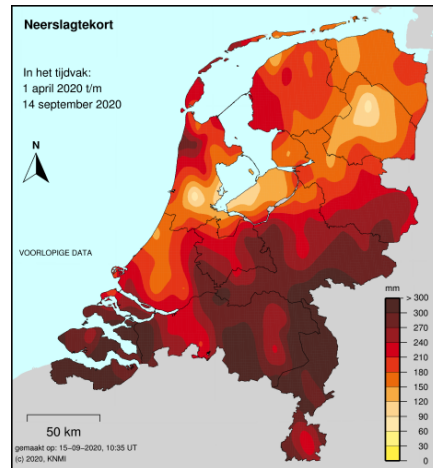
Weer

Stroomgebieden Rijn en Maas: In de stroomgebieden van de Rijn en de Maas valt tot 22 september vrijwel geen neerslag van betekenis. Daarna nemen invloeden van lagedrukgebieden langzaam toe en kan met name in het bovenstroomse deel van beide stroomgebieden dagelijks 1-5 mm neerslag vallen, hoewel de kansen hierop wel klein blijven. Voor de periode van 25 september tot 16 oktober wordt verwacht dat de temperaturen in het noordelijk deel van beide stroomgebieden rond normaal liggen, in het zuidelijk deel (iets) boven normaal. De neerslaghoeveelheden liggen rond de normale waardes.

Nederland: Het actuele landelijk gemiddelde neerslagtekort is de afgelopen twee weken gestegen en bedraagt momenteel circa 228 mm (figuur 1). Daarmee ligt het gemiddelde neerslagtekort ruim onder het tekort in de 5% droogste jaren. Naar verwachting neemt het tekort de komende twee weken licht toe. De ruimtelijke variatie binnen Nederland is aanzienlijk (figuur 2). Het neerslagtekort is het grootst in Zeeland, Brabant, Limburg en Gelderland. Het neerslagtekort is vooral nadelig voor gebieden zonder aanvoer mogelijkheden van water uit de Rijn en Maas.

Figuur 1. Landelijk gemiddeld neerslagtekort op 15 sept. Bron: [KNMI](#)

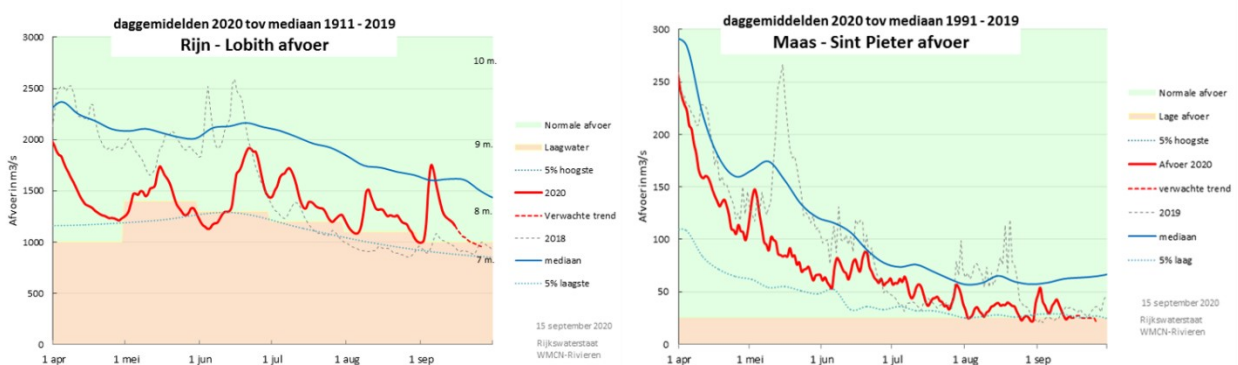
Figuur 2. Doorlopend potentieel neerslagoverschot, sept. Bron: [KNMI](#)

Afvoer Rijn en Maas

Op 5 september heeft de afvoer van de Rijn bij Lobith een tijdelijke piek bereikt van 1780 m³/s. Daarna is de afvoer gaan dalen. Op 15 september werd bij Lobith een afvoer van 1160 m³/s gemeten. Deze daling zal doorzetten richting 1000 m³/s aan het begin van de volgende week. Voor de week daarna is een verdere daling tot 900 m³/s of daaronder mogelijk. Voor de Rijn wordt de kans op overschrijding van het LCW criterium voor september (1000 m³/s) voor volgende week geschat op 50% en voor de week daarna op 70%.

De daggemiddelde afvoer van de Maas bij Sint Pieter bedraagt ongeveer 25 m³/s. Het driedaagse gemiddelde ligt eveneens rond de 25 m³/s. Een week geleden was dit nog 40 m³/s. Voor het stroomgebied van de Maas wordt de komende week weinig tot geen neerslag verwacht. Dit zorgt ervoor dat de afvoer verder zal dalen, waarbij er een reële kans is dat het LCW criterium van 25 m³/s in de komende week wordt overschreden. Voor de Maas bedraagt de kans op een overschrijding van 25 m³/s driedaags gemiddeld 70%.

Omdat de watervraag in september al lager is dan in de zomer, en omdat de waterbeheerders maatregelen hebben genomen, blijft de aanvoer van beide rivieren voldoende.

Figuur 3: Daggemiddelde afvoeren van de Rijn bij Lobith en de Maas bij Sint Pieter

Grondwater

Het beeld ten aanzien van de grondwatersituatie varieert over het land. Op de hoge zandgronden in het zuiden en oosten zijn de grondwaterstanden nog steeds laag tot zeer laag voor de tijd van het jaar. De grondwaterstanden zijn hier op veel plekken de afgelopen twee weken verder gedaald. In gebieden waar relatief veel neerslag is gevallen is de situatie overwegend normaal.

Verziltning en waterkwaliteit

De chlorideconcentraties (zout) in de Rijn-Maasmonding, de Zeeuwse Delta en het IJsselmeer zijn normaal voor de tijd van het jaar. De afgelopen maand is een deel van de Hollandsche IJssel verzilt geweest, maar de situatie is nu weer stabiel. Wel wordt verwacht dat de komende week de monding van de Hollandsche IJssel wederom verzilt, door afnemende rivierafvoeren in combinatie met springtij. De waterbeheerders nemen hiervoor maatregelen. De chlorideconcentratie in het Amsterdam Rijnkanaal fluctueerde af en toe sterk in de afgelopen weken maar ligt op dit moment weer op normale waarden.

Met name in het (zuid)westen van het land worden nog steeds meldingen gedaan van blauwalgen, met inlaatstops en stankoverlast tot gevolg. In de rest van het land nemen de waterkwaliteitsproblemen rond blauwalgen, botulisme en vissterfte af. Waterbeheerders monitoren de situatie nauwlettend en waarschuwen recreanten. Meer informatie is te vinden op www.zwemwater.nl.

Drinkwater

Voor de bereiding van drinkwater doen zich geen knelpunten voor. Dit geldt voor zowel bronnen uit grond- als oppervlaktewater. Ook zijn er momenteel geen kwaliteitsproblemen. Het gebruik van drinkwater is na een periode van grote vraag weer terug naar normaal voor de tijd van het jaar. De komende twee weken zal het drinkwatergebruik waarschijnlijk iets stijgen als gevolg van warmer en droger weer. Drinkwaterbedrijven blijven gebruikers oproepen om bewust om te gaan met drinkwater.

Scheepvaart

Regionaal en lokaal is sprake van beperkingen voor de scheepvaart op de Maas, het Julianakanaal, de Brabantse en Limburgse kanalen en in Kanaal Gent-Terneuzen. Door waterbesparend schutten kunnen de wachttijden oplopen. Voor de Rijntakken neemt de afvoer de aankomende periode af met extra beperkingen in de diepgang voor meer schepen.

Rijkswaterstaat publiceert [minst gepeilde diepten](#) zodat de scheepvaart kan anticiperen op de hoeveelheid lading die meegenomen kan worden.

Landbouw

Door kortere dagen en lagere temperaturen is de waterbehoefte vanuit land- en tuinbouw momenteel veel minder dan voorgaande maanden. Er wordt volop geoogst.

Op plaatsen waar het de afgelopen periode weinig heeft geregend zal op enkele zeer warme dagen het rijpend fruit nog worden aangevuld met enige beregening.

Natuur

De regen heeft plaatselijk enige verlichting geboden, maar er zijn grote regionale verschillen in droogteschade in de natuur. De natuur ondervindt daardoor nog steeds problemen door watertekorten, met name door lage grondwaterstanden en slechte waterkwaliteit door geringe stroming en hoge watertemperaturen.

Overige bijzonderheden

De maatregelen die de afgelopen tijd door de diverse waterbeheerders zijn ingesteld zijn grotendeels nog steeds van kracht, zoals peilopzet, inspecties van droogtegevoelige kades en beregeningsverboden uit oppervlaktewater en grondwater in de omgeving van enkele natuurgebieden.

Het waterpeil van het IJsselmeer en Markermeer wordt conform het peilbesluit gestuurd op een gemiddelde tussen -0,27 en -0,30 meter NAP.

Door afnemende rivierafvoeren en springtij wordt verwacht dat in de loop van komende week de monding van de Hollandsche IJssel zal gaan verziltten. Daarom zal extra water vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal door het beheersgebied van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden via de Waaiersluis naar de Hollandsche IJssel worden aangevoerd.

Het Amsterdam-Rijnkanaal wordt nog steeds voorzien van extra zoetwateraanvoer. Via de Prinses Irenesluizen wordt circa 30 m³/s aangevoerd vanuit de Nederrijn en de Waal.

Ondanks de lage afvoer op de Maas is de situatie beheersbaar. De stuwen Roermond, Belfeld en Grave zijn afgedicht om onnodig lekverlies te voorkomen. Lekkage die afgelopen week optrad bij stuw Borgharen is verholpen door het plaatsen van zandzakken. Op alle stuwpanen is het peil

maximaal opgezet. Hierdoor is een hogere waterstand beschikbaar voor de scheepvaart en wordt enige tegendruk geboden aan de dalende grondwaterstanden in het gebied naast de Maas. Ten behoeve van peilhandhaving geldt op een aantal locaties waterbesparend schutten wat leidt tot een wachttijd van maximaal twee uur voor de scheepvaart.

De volgende droogtemonitor verschijnt op dinsdag 29 september 2020.

Figuur 4: Overzicht afvoeren, peilen, watertemperatuur en zoutgehalten, daggemiddelde 14 september 2020

Colofon

Dit bericht is opgesteld door de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW), onderdeel van het Watermanagementcentrum Nederland. Dit is een samenwerkingsverband van Rijkswaterstaat, de waterschappen en het KNMI.

Contact: wmcn-lcw@rws.nl, 0800-8002.

Voor persvragen: 06-15182130.